MKCL
Creating a Knowledge Lit World
www.mkcl.org

Subject – इतिहास/राज्यशास्त्र | **Marks: 40**

प्र.१	**अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा:**	४
१)	खेळ हा__________चा भाग होता. अ) शिकार ब) मनोरंजन क) आवडीचा ड) यापेक्षा वेगळे उत्तर	
२)	लिओनार्दो-द-विंची फ्रान्सच्या सोळाव्या शतकात होऊन गेलेला राजा__________यांच्या पदरी होता. अ) पहिला फ्रान्सिस ब) पहिला जॉर्ज क) चौदावा लुई ड) दुसरा जॉर्ज	
३)	बौद्ध वाङ्मयात लोकांच्या उद्बोधनासाठी स्वत: गौतम बुद्धांनी भारतातील अनेक__________शहरांना भेटी दिल्याचे उल्लेख आहेत. अ) प्राचीन ब) मध्ययुगीन क) आधुनिक ड) अर्वाचीन	
४)	__________या फ्रेंच विदुषीने स्त्रीवादाची मूलभूत भूमिका सिद्ध केली. अ) सीमाँ-द-बोव्हो ब) व्हॉल्टेअर क) मायकेल फुको ड) कार्ल मार्क्स	
प्र.१	**आ) पुढीलपैकी चुकीची जोडी दुरुस्त करुन पुन्हा लिहा.**	४

१)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	न्या. म. गो. रानडे	अ)	द राईज ऑफ द मराठा पॉवर
२)	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	ब)	हू वेअर द शूद्राज
३)	ताराबाई शिंदे	क)	द हाय कास्ट हिंदू वुमन
४)	भाऊसाहेबांची बखर	ड)	पानिपतच्या लढाईचे वर्णन

२)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	इब्न बतूता	अ)	युरोपला चीनची ओळखा करुन दिली
२)	मार्को पोलो	ब)	इटालियन प्रवासी
३)	गेरहार्ट मरर्केट	क)	युरोपातील शोध मोहिमांना गती
४)	थॉमस कुक	ड)	लीस्ट ते लाफबरो रेल्वे सफर

३)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	लिओनार्दो-द-विंची	अ)	मोनालिसा
२)	स्मिथसोनियन इन्स्टिट्यूशन	ब)	अमेरिका
३)	एशियाटिक सोसायटी	क)	कोलकाता
४)	इंडियन म्युझियम	ड)	लंडन

४)

	'अ' गट		**'ब' गट**
१)	कैलास मंदिर	अ)	वेरुळ
२)	इंडियन म्युझियम	ब)	कोलकता
३)	सेंटर फॉर पाब्लिक हिस्टरी	क)	चेन्नई
४)	नॅशनल फिल्म अर्काइव्ह	ड)	पुणे

प्र.२	**अ) पुढील तक्ता पूर्ण करा. (कोणतेही दोन)**	४

१)

१)	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	अ)	____________________
२)	श्रीपाद अमृत डांगे	ब)	____________________
३)	पंडिता रमाबाई	क)	____________________
४)	फ्रेडरिक मॅक्सम्यूलर	ड)	____________________
५)	अबुल फजल	इ)	____________________

२)

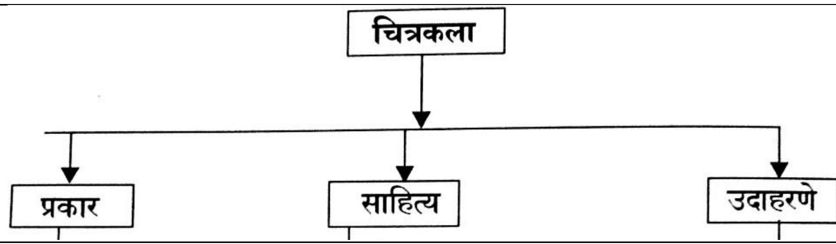

३) दिलेली संकल्पना चित्र पूर्ण करा.

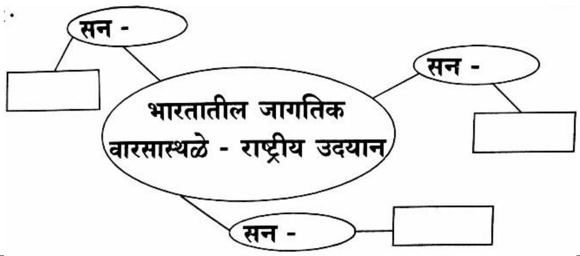

प्र.२	**आ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	शिल्पकला	
२)	प्रसार माध्यमांची ओळख.	
३)	मराठी रंगभूमी.	
प्र.३	**अ) पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	६
१)	इतिहासाची चिकित्सापूर्वक मांडणी करणाऱ्या संशोधकाला इतिहासकार असे म्हटले जाते.	
२)	एकोणिसाव्या शतकात स्त्रियांविषयी लेखन करणाऱ्या लेखिकांमध्ये ताराबाई शिंदे यांचे नाव अग्रणी आहे.	
३)	दूरदर्शन वरील भारत एक खोज ही मालिका सरस ठरली.	
४)	खेळांचा इतिहास हा माणसां ऐवढाच जुना आहे.	
५)	व्हॉल्टेअरला आधुनिक इतिहासलेखनाचा जनक असे म्हणतात.	
प्र.३	**आ) पुढील प्रश्नांची २५ ते ३० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**	६
१)	प्राचीन भारतीय स्थलकोशांविषयी माहिती लिहा.	
२)	आपल्या परिसराचा पर्यटनाच्या दृष्टीने कसा विकास कराल?	
३)	चित्रपट क्षेत्रात कोणत्या व्यावसायिका संधी उपलब्ध आहेत?	
प्र.४	**दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करुन त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**	४
	खेळण्यांमधून इतिहास आणि तंत्रज्ञाण्याची प्रगती यांवर प्रकाश पडतो. धार्मिक आणि सांस्कृतिक परंपरा समजतात. महाराष्ट्रात दिवाळीत किल्ले करण्याची मोठी परंपरा आहे. या मातीच्या किल्ल्यांवर छत्रपती शिवाजी महाराज आणि त्यांचे सहकारी यांच्या प्रतिमा ठेवतात. महाराष्ट्रातील किल्ल्यांच्या साहाय्याने घडलेल्या इतिहासाला उजाळा देण्याचाच हा एक प्रकार आहे. इटलीतील पाँपेई शहराच्या उत्खननात एक भारतीय हस्तिदंती बाहुली सापडली. ती पहिल्या शतकातील असावी असा इतिहासकारांचा अंदाज आहे. त्यावरुन भारत आणि रोम यांच्यातील परस्पर संबंधांबद्दल अनुमान करता	

	येते. अशा रीतीने उत्खननात मिळालेली खेळणी ही प्राचीन काळी विविध देशांमधील परस्परसंबंधावर प्रकाश टाकू शकतात.	
	१) खेळण्यांमधून कोणत्या गोष्टींवर प्रकाश पडतो? २) महाराष्ट्रात दिवाळीत कोणती परंपरा आहे? ३) इटलीच्या पाँपेई शहरातील उत्खननात सापडलेल्या बाहुलीची माहिती लिहा.	१ १ २
प्र.५	**अ) पुढील** प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. **(कोणतेही दोन)**	८
१)	स्त्रीवादी इतिहास लेखन म्हणजे काय?	
२)	लळित म्हणजे काय हे स्पष्ट करा.	
३)	इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे यांचे इतिहास लेखनातील योगदान स्पष्ट करा.	
	राज्यशास्त्र (20 marks)	
प्र.६	**दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.**	
१)	भारयात २६ जानेवारी १९५० पासून_______राज्यकारभार करण्यास सुरुवात झाली. अ) राष्ट्रपतींच्या आदेशानुसार ब) संसदेच्या कायद्यानुसार क) संविधानानुसार ड) न्यायालयाच्या आदेशानुसार	
२)	वयाची_________वर्षे पूर्ण केलेल्या प्रत्येक भारतीयाला मतदानाचा हक्क मिळतो. अ) १५ ब) १८ क) २१ ड) २५	
३)	१९८० मध्ये जनता पक्ष फुटून त्यातील__________‘भारतीय जनता पक्ष’ या नव्या पक्षाची स्थापना केली. अ) स्वतंत्र पक्षाने ब) लोकदलाने क) जनसंघाने ड) जनता दलाने	
४)	लोकशाहीत_________एक महत्त्वाचा अधिकार नागरिकांना मिळालेला असतो. अ) पुनर्वसन होण्याचा ब) प्रश्नांचा पाठपुरावा करण्याचा क) संयमाने व जबाबदारीने वागण्याचा ड) प्रतिकार करण्याचा	
प्र.७	**पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सकरण स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	जनतेचा सहभाग लक्षात घेता भारतीय लोकशाही मोठ्या प्रमाणात अयशस्वी झाल्याचे दिसते.	
२)	निवडणूक प्रक्रियेत गोपनीयता असावी.	
३)	‘शिरोमणी अकाली दल’ हा राष्ट्रीय पक्ष आहे.	
प्र.८	**अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	प्रादेशिक पक्ष.	
२)	चळवळ उभी करण्यासाठी लोकांचा सक्रिय पाठिंबा आवश्यक असतो.	
३)	सत्तेचे विकेंद्रीकरण.	
प्र.८	**ब) पुढील संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा. (कोणतेही दोन)**	४
	(१) 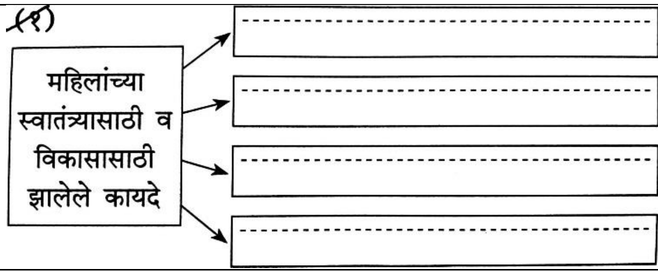	

२)

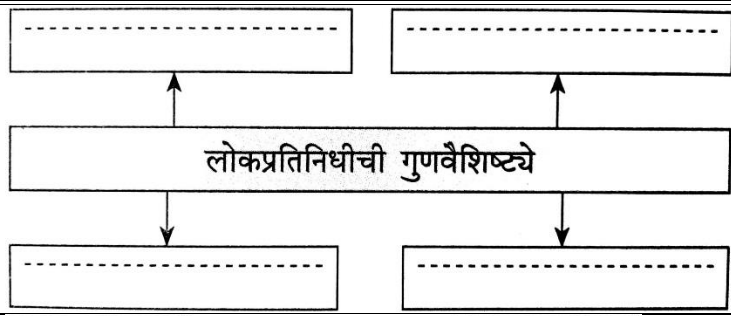

३)

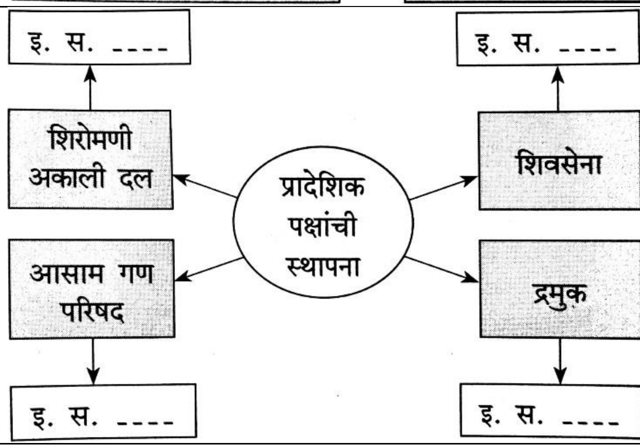

प्र.९	**पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)**	४
१)	संसदेने महिलांसंबंधी केलेल्या कायद्यांचे महिलांना कोणते फायदे झाले?	
२)	‘चळवळी’ ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
३)	लोकशाही खोलवर रुजवण्यासाठी कोणत्या सुधारणांची आवश्यकता आहे?	
४)	प्रादेशिक पक्ष म्हणून निवडणूक आयोगची मान्यता मिळण्यासाठी कोणते निकष आहेत?	

*This question paper is for practice purpose only.